

Jerzy Zysnarski

Nekrolog gorzowski za rok 2010 i uzupełnienia za lata 2008–2009

Nadwarciański Rocznik Historyczno-Archiwalny nr 18, 501-515

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

**Nekrolog gorzowski za rok 2010
(i uzupełnienia za lata 2008–2009)***

2008–2009 (uzupełnienie)

Aleksander BERDYCHOWSKI, płk dypl., b. dowódca 12. Kołobrzесьkiego Pułku Zmechanizowanego (* 9 XI 1927, † 16 IV 2008, Wrocław). Był pierwszym dowódcą przeformowanego 12 Kołobrzесьkiego Pułku Zmechanizowanego w Gorzowie, którym dowodził w l. 1962–1970, od 15 V do 15 XI 1976 był dowódcą VI zmiany Polskiej Wojskowej Jednostki Specjalnej Doraźnych Sił Zbrojnych ONZ na Bliskim Wschodzie, wystawionej przez Śląski Okręg Wojskowy, a w l. 80 – zastępcą komendanta Wyższej Oficerskiej Szkoły Wojsk Zmechanizowanych im. Tadeusza Kościuszki. Spoczywa na cmentarzu św. Maurycego we Wrocławiu.

Roman CICHOWICZ, „Romek Autobus”, członek gorzowskiej bohemy (* 25 VII 1952, Gorzów, † 13 IV 2009, tamże), syn Floriana (1921–1999), gorzowskiego ogrodnika, pioniera miasta, i Marii (1923–1995). Był zawodowym kierowcą, całe życie prowadził autobusy i tiry, ostatnio jeździł własnym autobusem. Jako przyjaciel gorzowskich artystów uchodził za pełnoprawnego członka gorzowskiej bohemy. Jego prochy spoczęły 17 IV w grobie rodziców na cmentarzu komunalnym.

Konrad GROBYS, ks. kanonik, proboszcz w Baczynie (* 28 V 1952, Pszczew, † 30 XII 2009, Baczyna), syn Małgorzaty i Józefa. Wyśw. 30 IV 1978 przez bpa Wilhelma Plutę w Gorzowie, był wikariuszem w Czerwieńsku, Żaganiu, Krośnie Odrzańskim i Gorzowie, od 29 VIII 1986 proboszcz parafii w Baczynie. W 2000 r. został kanonikiem, za zasługi dla lokalnej społeczności odznaczony Srebrnym Krzyżem Zasługi (2004), pośmiertnie uhonorowany tytułem „Zasłużonego dla Gminy Lubiszyn”, jego imieniem nazwano plac przy kościele parafialnym. Zm. nagle, pochowany 4 I 2010 r. na cmentarzu w Baczynie.

Wacław KUCHARSKI, kombatant i pionier Gorzowa (* 1914, † 22 X 2009, Gorzów), syn Franciszka; razem z żoną Anną odznaczony został w 1995 r. medalem „Za długoletnie pożyte małżeńskie”. Pochowany 27 X na cmentarzu komunalnym.

Władysław KUKANOW, nauczyciel (* 1922, † 29 XII 2009). W l. 50. był wicedyrektorem Państwowego Liceum Felczerskiego w Gorzowie, później dyrektorem admi-

* Biogramy opracował Jerzy Zysnarski. Dwa zostały opracowane przez Dariusza A. Rymara. Zostało to zaznaczone w tekście (red.).

nistracyjnym prewentorium w Zaborze, w tej roli odbudował pieczołowicie pałac w Zaborze spalony w 1956 r. Pochowany 2 I 2010 na cmentarzu komunalnym

Tadeusz MIERZYŃSKI, ostatni prezes ZKS „Stilon” (* 8 VIII 1947, Gorzów, † 27 IX 2009, Gorzów). Absolwent Technikum Chemicznego w Gorzowie (1966), w 1974 ukończył zaocznie chemię na Politechnice Szczecińskiej; od 1968 zatrudniony w „Stilonie” jako aparatowy, następnie był mistrzem, kierownikiem wydziału, a od 1990 – dyrektorem ds. techniczno-produkcyjnych. W l. 1992–2002 był 17. i ostatnim prezesem ZKS „Stilon”. Odznaczony m.in. Krzyżem Kawalerskim OOP (2001). Pochowany 30 IX w alei zasłużonych cmentarza komunalnego.

Florentyna MIKOŁAJCZYK, mgr, nauczycielka († 24 IV 2009, Gorzów). 1954 r. ukończyła Liceum Pedagogiczne w Ośnie Lubuskim, na przełomie lat 70./80. uczyła m.in. w Technikum Elektrycznym dla Pracujących. Pochowana 29 IV na cmentarzu komunalnym.

Izydor MOŻEJKO, dr n. mat., nauczyciel (* 1926, † 9 X 2009, Gorzów). W 1949 ukończył Państwowe Gimnazjum i Liceum w Gorzowie (I LO), w 1950 sam wykładał matematykę w LO dla Dorosłych, w 1951-1955 uczył śpiewu w I LO, a w 1974 – jako jeden z pierwszych i nielicznych gorzowian – obronił na UAM pracę doktorską na temat *Bezwzględna zbieżność transformacji Fouriera*. Pochowany 14 X na cmentarzu komunalnym.

Jan OPIELA, OMI, b. proboszcz parafii Chrystusa Króla (* 28 VIII 1918, Krasiejów, † 10 IX 2009, Lubliniec), syn Piotra i Brygidy, rolników. Ukończył szkołę podstawową w Sadowie, w maju 1939 r. zdał maturę w Gimnazjum im. Adama Mickiewicza w Lublińcu, wstąpił następnie do nowicjatu Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej w Markowicach, przerwano go przez wybuch II wojny światowej, kontynuował go konspiracyjnie podczas robót na terenie Niemiec; od 16 II 1940 przebywał bowiem w Engelpport, gdzie 17 II 1941 złożył pierwsze śluby zakonne, a 17 II 1944 – wieczyste, święcenia kapłańskie przyjął 21 VII 1946 w Hünfeld koło Fuldy z rąk bpa Bolte, w lutym 2006 obchodził 65-lecie profesji zakonnej. W październiku 1946 r. wrócił do kraju, do 1950 r. pracował w Połczynie-Zdroju i Sopocie, a w l. 1950–1958 był wikariuszem parafii św. Mikołaja w Kędzierzynie-Koźlu. Od 18 VIII 1958 do 18 VIII 1964 był proboszczem parafii Chrystusa Króla w Gorzowie, w 1967-1982 – parafii św. Mikołaja w Kędzierzynie-Koźlu, a w 1982 objął nowo wydzieloną z niej parafię św. Eugeniusza de Mazenoda, a w 1990 jako emeryt zamieszkał w domu zakonnym w Lublińcu. Pochowany 14 IX na cmentarzu obłackim w Lublińcu.

Włodzimierz RUTKOWSKI, radny gmina Kłodawa (* 27 XII 1958, Gorzów, † XII 2009); pracował jako aparatowy w ZWCh „Stilon”, mieszkał w Wojcieszycach; od 1998 przez 3 kadencje zasiadał w RG Kłodawa, był wiceprezesem i prezesem KS „SHR Róża” Wojcieszycy, zasiadał też w zarządzie fundacji „Ecclesia”.

Andrzej STRABURZYŃSKI, jachtowy kapitan żeglugi wielkiej, instruktor żeglarstwa (* 24 X 1948, Gorzów, † 17 IX 2009), prawdop. syn Czesława (1910–2008), kolejarza i esperantysty, pioniera miasta. Z zawodu chemik, pracował zawodowo do 1980 r., żeglarstwo uprawiał od 1962 r. Był wychowankiem klubu wodnego LOK w Gorzowie (dziś „West”), gdzie w 1964 uzyskał stopień żeglarza; w 1972 przeniósł się do Trzebieży, gdzie uprawiał żeglarstwo morskie, od 1980 związany na stałe z Ośrodkiem Żeglarskim w Trzebieży, od 1989 – z wielkimi żaglowcami, dowodził statkami „Henryk Rutkowski”/„Kapitan Głowacki”, „Zew”/„Kaisei”, „Pogoria”, „Peace”, a od 1992 – żaglowcem „Concordia”, którym kilkakrotnie opłynął kulę ziemską. Łącznie przepływał ponad 400 tys. mil morskich (największy staż w historii polskiego żeglarstwa), w tym ponad 300 tys. mil na „Concordii”, zajął też 8. miejsce w plebiscycie Jachtowych Kapitanów Żeglugi Wielkiej XX wieku. Oprócz żeglarstwa uprawiał także kajakarstwo, lekką atletykę, skoki spadochronowe i narciarstwo. Pochowany w Trzebieży.

Ryszard STRASZYŃSKI, „Miś”, „Mich”, nauczyciel wf, trener piłki ręcznej (* 1949, † 13 VII 2009, Gorzów). W l. 60. i 70. XX wieku był zawodnikiem sekcji piłki ręcznej KKS „Warta”, w 1970 r. wystąpił nawet w reprezentacji Federacji Kolejarz na ME Kolejarzy w Duisburgu. Później przez wiele lat trenował grupy młodzieżowe MKS „Znicz” i AZS Gorzów, prowadził też zajęcia wf w SP nr 6, 2 i 16, następnie w VIII LO; pamięć o nim kultuwuje Gimnazjum nr 9 (d. SP 2), gdzie istnieje SKS „Miś”, a od 2011 organizowany jest Ogólnopolski Turniej Piłki Ręcznej Juniorów Młodszych „Miś” im. Ryszarda Straszyńskiego. Pochowany 17 VII na cmentarzu komunalnym.

Stanisław ŚWIERSZCZ, mgr., nauczyciel, b. członek Zarządu Powiatu († 16 XII 2009, Witnica). Nauczyciel z zawodu, w l. 60/70. uczył w SP w Wysokiej, a w l. 80/90. – w SP 1 w Witnicy. W l. 1998–2006 piastował mandat radnego powiatowego, a w 2002–2006 był członkiem Zarządu Powiatu Gorzowskiego. Pochowany 19 XII na cmentarzu komunalnym w Witnicy.

Małgorzata ZIENKIEWICZ, właścicielka salonu „Peugeot” (1964–2009). W 1989 r. razem z mężem Mirosławem podjęła działalność na rynku samochodowym, najpierw sprzedawała „Skody” w Deszcznie, na pocz. lat 90. uzyskała autoryzację firmy „Peugeot” i otworzyła salon tej marki w Gorzowie przy ul. Mostowej, który po 2000 r. został przeniesiony do Deszczna. Pochowana 17 IV 2009 r. na cmentarzu w Deszcznie.

2010

Bolesław ABEC, inż. elektryk, tłumacz języka rosyjskiego (* 20 XII 1930, Warszawa, † 5 II 2010, Gorzów), syn Mikołaja (1885–1973), fotografa, pioniera Gorzowa, i Weroniki Niezabytowskiej (1903–1978). Wojnę spędził z rodzicami na terenie Rumunii, od 1944 w Gorzowie, ukończył Państwowe Koedukacyjne Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych (1949) i Wydział Elektryczny Szkoły Inżynierskiej

w Szczecinie (1953), był specjalistą elektrowni ciepłych. Z nakazu pracy podjął 1 IV 1953 pracę w EC w Gorzowie, był zast. kierownika oddziału elektrycznego, inspektorem eksploatacji, głównym energetykiem, kierownikiem eksploatacji, od 1 VII 1967 – w Zakładzie Energetycznym jako zast. głównego inżyniera ds. elektrociepłowni, kierownik elektrociepłowni, zast. gł. inżyniera ds. eksploatacji, od 1 XI 1977 do 29 XII 1990 w „Stilonie” jako gł. specjalista ds. energetycznych. Działacz PZPR (od 1961), ZZ Prac. Energetyki (od 1950), SEP (od 1955) i TPPER (od 1977), działacz NSZZ „Solidarność”. Tłumacz przysięgły jęz. rosyjskiego, tłumacz jęz. niemieckiego. Odznaka honorowa „Za zasługi dla woj. zielonogórskiego” (1975); medal „Za rozbudowę ZWS „Stilon” (1975), złota odznaka „Zasłużony dla Energetyki” (1977) (akta osobowe ze „Stilonu”); Medal Pamiątkowy 50-lecia EC Gorzów (2000); Odznaka Honorowa za szczególne zasługi dla rozwoju gospodarczego i społecznego m. Gorzowa Wlkp. (1979), Medal im. Kazimierza Szpotkańskiego SEP. Zob. też: Ryszard Romanowski, *Od ardiego do austina. Zmotoryzowane losy rodziny Abeców*, „Ziemia Gorzowska” 2000 nr 46, s. 22; Zdzisław Chybicki, *5 lutego 2010 roku odszedł od nas inż. Bolesław Abec*, „Energia” nr 1, kwiecień 2010 (opracował Dariusz A. Rymar).

Stanisław BARTUZI, ślusarz-spawacz, b. działacz PZPR (* 25 X 1933, † 17 VII 2010, Gorzów); pracował w Gorzowskim Przedsiębiorstwie Budownictwa Przemysłowego, w 1971 r. został delegatem na VI Zjazd PZPR.

Bogdan BIEGALSKI, dr, badacz najnowszej historii Ziemi Lubuskiej (* 1956, † 5 IX 2010, Zielona Góra). Absolwent historii w WSP w Zielonej Górze i jeden z pierwszych doktorantów tej uczelni. Po maturze pracował jako monter w „Zastalu”, po studiach uczył historii w szkole; pod koniec l. 80 podjął pracę adiunkta w zielonogórskim oddziale Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu ostatnio w PWSZ w Sulechowie, gdzie był wicedyrektorem Instytutu Turystyki i Rekreacji. Prowadził badania nad najnowszą historią Polski, a w szczególności Ziemi Lubuskiej, m.in. kulisy Wydarzeń Zielonogórskich z 1960, opublikował pracę *Organizacje podziemne na Środkowym Nadodrzu w latach 1945–1956* (1999), był jedynym lubuskim historykiem, który współtworzył *Atlas polskiego podziemia niepodległościowego w latach 1944–1956*. Był także pełnomocnikiem wojewody lubuskiego ds. mniejszości narodowych i etnicznych, stał na czele zielonogórskiego oddziału Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej. Pochowany 9 IX na cmentarzu komunalnym w Zielonej Górze.

Barbara BODURKA, założycielka zespołu „Rudniczanki” (* 1944, † 19 XII 2010); mieszkanka Rudnicy (gm. Krzeszyce), była jedną z założycielek powstałego w 1964 r. Zespołu Ludowego „Rudniczanki”, którym kierowała od początku, zdobywając liczne nagrody, prowadziła tam także zespół dziecięcy „Leśne Duszki”; 22 XII spoczęła na cmentarzu w Rudnicy.

Anna Maria BOROWSKA, z d. **Popławska**, działaczka Rodzin Katyńskich (* 20 VII 1928, Łużki, woj. wileńskie, † 10 IV 2010, Smoleńsk), córka Franciszka Popławskiego (1900–1940), legionisty, uczestnika wojny bolszewickiej, który jako chorąży KOP

więziony był w obozie w Kozielsku i zamordowany w lesie katyńskim, i Wiktorii; w 1940–1946 wraz z matką przebywała na zesłaniu w Kazachstanie. Od 1998 organizatorka i działaczka Gorzowskiej Rodziny Katyńskiej, od 1996 wiceprezes stowarzyszenia. Wraz z wnukiem Bartoszem znalazła się w delegacji na obchody 70-lecia zbrodni w Katyniu, zginęła w katastrofie samolotu prezydenckiego pod Smoleńskiem, pośmiertnie odznaczona Krzyżem Kawalerskim OOP. Pochowana 20 IV na cmentarzu komunalnym w Gorzowie.

Bartosz BOROWSKI, ofiara katastrofy smoleńskiej (* 3 VI 1978, Gorzów, † 10 IV 1978, Smoleńsk), syn Franciszka i Danuty, wnuk Anny Marii Borowskiej. Absolwent studiów inżynierskich na AR w Szczecinie, pracował jako kierowca ciężarówki. Towarzyszył babci w podróży na obchody 70-lecia zbrodni w Katyniu, zginął w katastrofie samolotu prezydenckiego pod Smoleńskiem, pośmiertnie odznaczony Krzyżem Kawalerskim OOP. Pochowany 20 IV na cmentarzu komunalnym w Gorzowie.

Artur (Bartosz) BRYKNER, dziennikarz „Gazety Wyborczej”, alpinista (* 1 I 1967, Gorzów, † 4 I 2010, tamże), syn Władysława (1932–1979), inżyniera i wynalazcy w „Stilonie”. W 1985 r. ukończył I LO w Gorzowie, następnie studia historyczne na UAM w Poznaniu. Od 1993 r. pracował w gorzowskim oddziale „Gazety Wyborczej”, z krótką przerwą w 2005 r., kiedy zatrudnił się w „Gazecie Lubuskiej” i dzienniku „Nowy Dzień”, wydawanym krótko przez „Agorę”. Był m.in. współautorem „Kroniki wieku”. Od 1982 r. uprawiał z pasją wspinaczkę wysokogórską, w 1992–1994 był członkiem zarządu Klubu Wysokogórskiego w Poznaniu, w 1996 zdobył Kilimandżaro, a w 2004 podczas wypraw gorzowskich alpinistów wspinał się na Acongaguę w Ameryce Pd. i Elbrus na Kaukazie, z którego zjechał na desce snowboardowej. Również w miesiąc po śmierci Małgorzaty Głuszek z d. Chmura, „Chmurki” (1968–2009), partnerki życiowej i wypraw wysokogórskich, popełnił samobójstwo, pochowany 14 I w grobie ojca na cmentarzu komunalnym.

Tadeusz BURGIEMEJSTER, działacz łowiecki, rzeźbiarz-amator (* 1943, † 20 III 2010, Gorzów). Przez 40 lat pracował w „Stilonie”, od 2004 na emeryturze. W młodości uprawiał kulturystykę, w 1971 wstąpił do PZŁ, należał do koła łowieckiego „Wilk”, był członkiem Klubu Kolekcjonera i Kultury Łowieckiej. Na emeryturze zajął się rzeźbieniem płaskorzeźb o tematyce łowieckiej w drewnie lipowym, zajmował się też oprawianiem starych zegarów ściennych, pisał też wiersze o tematyce myśliwskiej; odznaczony m.in. medalem „Zasłużony dla gorzowskiego okręgu łowieckiego”. Pochowany 24 III na cmentarzu komunalnym.

Andrzej CIOROCH, udziałowiec i wiceprezes spółki M&K ZSS Sp. z o.o. (* 1953, † 26 IV 2010, Gorzów); pochowany 30 IV na cmentarzu komunalnym.

Walerian CZERNIUK, ppor. WP, st. ogniomistrz poż., strażak, pionier miasta (* 9 XII 1916, † 12 I 2010, Gorzów), syn Bronisława. Uczestnik II wojny światowej, po demobilizacji w Gorzowie, od 15 VII 1945 r. służył w Miejskiej Straży Pożarnej, ukończył

kurs podoficerski w Bydgoszczy, był dowódcą sekcji i kierownikiem zmiany, w stopniu plutonowego przez pewien czas pełnił obowiązki komendanta; w 1959 r. wrócił na stanowisko szefa zmiany, następnie pracował w stacji przeciwigazowo-dymnej, od 1974 był referentem ppoż. w teatrze, od 30 IV 1977 na emeryturze. Swego czasu stał się bohaterem miasta, gdy uratował dwójkę dzieci w pożarze przy ul. Armii Polskiej, odznaczony był m.in. Srebrnym Krzyżem Zasługi, złotym i srebrnym medalem „Za zasługi dla pożarnictwa” odznakami „Za zasługi w rozwoju woj. zielonogórskiego” i „Za zasługi dla woj. gorzowskiego”; w 1998 awansowany na podporucznika WP. Pochowany wraz z żoną Kazimierą (1926–2009) w alei zasłużonych cmentarza komunalnego

Jolanta DERECH, z d. **Krzycka**, pedagog i społecznik, wychowawca młodzieży (* 29 X 1946, † 9 XI 2010, Gorzów), córka Alfreda Mariana Krzyckiego (1909–1968) i Anny († 1991), właścicieli drukarni i wydawnictwa w Żninie, gdzie ukazywało się największe czasopismo kobiece w przedwojennej Polsce „Moja Przyjaciółka”, kontynuowane po wojnie jako „Przyjaciółka”. Rodzina powiązana przyjacielsko z pisarzem Włodzimierzem Korsakiem (1883–1973), który ostatnie miesiące pobytu w Gorzowie przemieszkiwał u Anny. Po studiach w Poznaniu ok. 1971 r. związała się z Gorzowem, przez wiele lat pracowała jako pedagog szkolny w SP nr 2, a w l. 80. do emerytury była pedagogiem w Państwowym Pogotowiu Opiekuńczym, ostatnio wykładała także w Wyższej Szkole Biznesu i Wyższej Szkole Humanistycznej. Poza pracą zawodową zajmowała się społecznie młodzieżą trudną, osieroconą, rodzinami alkoholików. Z jej inicjatywy powstało Stowarzyszenia na rzecz Pomocy Ofiarom Przemocy w Rodzinie „Dom”, któremu przez wiele lat prezesowała, działała w Miejskiej Komisji Przeciwdziałania Alkoholizmowi, prowadziła grupy wsparcia dla osamotnionych matek. Z b. mężem Zygmuntem Derechem (1946–2008), także nauczycielem i działaczem harcerskim, miała dwóch synów: Szymona oraz Jakuba (Derech-Krzycki), b. radny i poseł, który podejmując starania o odzyskanie rodzinnego wydawnictwa przybrał nazwisko dziadka.

Adolf DŁUGOSZ, nauczyciel, honorowy obywatel Recza (* 10 V 1925, Kambornia, 20 VIII 2010, Recz). Od 1 IV 1948 do 31 VIII 2003 pracował w szkołach Recza, organizował też kursy dla analfabetów, szkołę wieczorową dla dorosłych, kursy czeladnicze i mistrzowskie dla FSO „Remor”, szkołę przysposobienia rolniczego, średnie studium zawodowe. Pracę zawodową rozpoczął jako nauczyciel Publicznej Szkoły Powszechnej, od 1957 r. był jej kierownikiem, a w 1973 r. został gminnym dyrektorem szkół. Był radnym MRN, PRN i WRN, działaczem ZNP, m.in. w 1976–1992 – członkiem władz wojewódzkich ZNP w Gorzowie. W 1984 otrzymał tytuł Zasłużonego Nauczyciela PRL, 16 X 2009 został honorowym obywatelem Recza, a miejscowe gimnazjum otrzymało jego imię, odznaczony także m. in. Krzyżem Oficerskim i Kawalerskim OOP, Złotym i Srebrnym Krzyżem Zasługi, Złotą i Srebrną Odznaką Gryfa Pomorskiego, Medalem Komisji Edukacji Narodowej, Złotą Odznaką ZNP. Pochowany na cmentarzu w Reczu.

Piotr GŁAŻEWSKI, b. kajakarz, trener kadry olimpijskiej kajakarek (* 22 VII 1956, Krasnystaw, † 6 VI 2010, Gorzów). Z wykształcenia technik obróbki skrawaniem, prowadził w przeszłości firmę produkującą wiosła, w 2005 r. wznowił tę działalność w ramach spółki z synem. Od 12. do 19. roku życia uprawiał czynnie kajakarstwo, zdobywając 3 medale MP (jeden w grupie młodzików, 2 – juniorów), od 1976 r. był trenerem kajakarzy w MKS „Znicz” i MKKS, w 1997–2005 pracował z kadrą narodową kajakarek, wychował wielu olimpijczyków, jego podopieczni zdobywali medale na olimpiadach w Sydney i Atenach. Po olimpiadzie w Sydney w 2000 r. odznaczony został Złotym Krzyżem Zasługi, w plebiscycie „Gazety Lubuskiej” z 1999 i 2003 wybrany do Honorowej Trybuny Trenerów, w 2003 r. w konkursie „Trenera roku” wyróżniony jako „najlepszy trener pracujący z kobietami”. Ożenił się z Krystyną Szarkowską, także kajakarką i trenerką, ich synem jest Rafał, b. kajakarz, wielokrotny medalista ME i olimpijczyk.

Jan Gross, fraszkopisarz i aforysta (* 21 I 1934, Opatówek, † 10 XI 2010, Gorzów). Ukończył technikum budowlane w Łodzi, pracował w przedsiębiorstwach budowlanych, w Gorzowie od 1970. Debiutował fraszkami w 1958 r. na łamach „Kaktusa”, później nastąpiła dłuższa przerwa, dlatego dopiero 31 I 1997 obchodził w „Lamusię” 30-lecie pracy twórczej. Wydał kilkanaście tomików fraszek, aforyzmów, wierszy dla dzieci: *Z przymrużeniem oka* (Gorzów 1979), *Szczypta swawoli* (Warszawa 1979), *Małe zoo na wesoło* (Szczecin 1982), *Od biedronki do żyrafy* (Bydgoszcz 1987, 1989), *Rodacy przy pracy* (Warszawa 1987), *Szpetny szarak* (Szczecin 1990), *Z fraszką przez życie* (Łódź 1992), *Ero-tyki* (Gorzów 1994), *Szkolna fraszko-teka* (Szczecin 1996), *Uwypuklenia* (Gorzów 1997), *Figle Amora* (Szczecin 1997), *Uczniowskie zbytki* (Szczecin 1998), *Zwierzątkowo na rymowo* (Gorzów 1999), *Z fraszką na ryby* (Szczecin 1999), *Bez pardonu i bez tonu* (Zielona Góra 2000), *Sportowe szusy* (Szczecin 2001), a w 2010 antologię *Od przedszkola do ramola*, razem z T. Szyferem wydał też *Łeb w łeb. Turniej satyryków* (Gorzów 2006). Był trzykrotnie nagradzany w konkursach im Stanisława Jerzego Leca, zdobywał nagrody w licznych konkursach branżowych i środowiskowych, jego fraszki znalazły się w antologii *Aforyzmy polskie* (Antyk 2001), a książki prezentowane były w 2001 podczas Dni Książki Polskiej w Sztokholmie. Był członkiem „Zaeksu”, ZAKR oraz ZLP.

Edward GRYKO, menadżer (* 1958, † 26 III 2010, Gorzów). długoletni pracownik Elektrociepłowni w Gorzowie, od 1996 organizator i pierwszy prezes zarządu Przedsiębiorstwa Robót Remontowych „El-Gor” Sp. z o.o. Pochowany 30 III na cmentarzu komunalnym.

Barbara (DOBRZYŃSKA)-HERMANOWICZ, z d. **Dobrzyńska**, mgr, em. urzędnik miejski (* 1942, † 24 XI 2010, Gorzów), żona Jerzego Hermanowicza, architekta. Ukończyła studia prawnicze na UAM w Poznaniu, w l. 1965–2003 pracowała w Prezydium Miejskiej Rady Narodowej, a następnie Urzędzie Miasta Gorzowa była kierownikiem Wydziału Spraw Wewnętrznych, ostatnio naczelnik Wydziału Spraw Obywatelskich. 7 III 1968 r. wybrana została zast. przewodniczącego Kolegium Kar-

no-Administracyjnego, w późniejszych latach kierowała Kolegium ds. Wykroczeń. Odznaczona Srebrnym Krzyżem Zasługi i Odznaką Honorową m. Gorzowa.

Helena JABŁOŃSKA, legendarna woźna w I LO w Gorzowie († 1 VI 2010); w I LO pracowała 47 lat, znana z setek anegdot; zatrudniona w 1957 jako sprzątaczką, od 1973 jako woźna, od 1 I 2005 na emeryturze. Odznaczona Krzyżem Kawalerskim OOP (2003). Zmarła po ciężkiej chorobie, pochowana 5 VI na cmentarzu komunalnym.

Czesław JERMANOWSKI, b. wiceprezes UKFiT, b. przewodniczący ZW ZMW w Gorzowie (* 1951, Słubice, † 10 X 2010), syn Mieczysława. Młodość spędził w Stańsku (gm. Górzycy), szkołę podstawową ukończył w Czarnowie, a w 1969 – Technikum Ekonomiczne w Ośnie Lubuskim, później także socjologię na UAM w Poznaniu. W l. 1969–1970 pracował w zakładach „Komes” w Słubicach, a w 1971–1973 był najmłodszym w kraju sekretarzem Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej w Czarnowie. Po studiach tworzył struktury Związku Młodzieży Wiejskiej w b. województwie gorzowskim, był przewodniczącym ZW ZMW w Gorzowie, a następnie – wiceprzewodniczącym Zarządu Krajowego. Od 1987 r. związany z Urzędem Kultury Fizycznej i Turystyki, zrazu jako dyrektor departamentu, następnie dyrektor generalny, a w 1993–1995 wiceprezes, był m.in. twórcą rządowego programu rozwoju gospodarki turystycznej, a następnie programu promocji turystyki polskiej, był też twórcą agroturystyki w Polsce, w 1994 został przewodniczącym Rady ds. Turystyki przy prezesie Rady Ministrów, w l. 1995–2000 kierował Polskim Ośrodkiem Informacji Turystycznej w Londynie, po powrocie do kraju z rekomendacji PSL pełnił funkcję wiceprezesa TVP, a następnie wiceprezesa Polskiego Radia; w 2007–2008 był zatrudniony na stanowisku radcy ministra w Departamencie Turystyki Ministerstwa Sportu i Turystyki, ostatnio – jako dyrektor Grupy Hotelowej „Dipservice”. Był zasłużonym działaczem ruchu ludowego, jako bezpartyjny związany ideowo z PSL, należał też do aktywnych działaczy LZS, w 2007 r. pozostawał członkiem sekcji tenisa ziemnego KS „Odra” w Górzycy”. Często odwiedzał rodzinny Stańsk, gdzie od lat organizował cykliczne turnieje piłki siatkowej, w maju 2010 zorganizował masowy bieg mieszkańców wsi (najwyższa, 60-procentowa frekwencja w kraju). Był też członkiem Narodowej Rady Kultury, współzałożycielem Klubu Kultury Chłopskiej, założycielem i pierwszym prezesem Fundacji Kultury Wsi. Za działalność w ZMW został w 1998 odznaczony Krzyżem Kawalerskim OOP. Mieszkał w Sulejówku, zmarł na zawał serca, pochowany 15 X w Ośnie Lubuskim.

Tadeusz JĘDRZEJCZAK (starszy), b. działacz partyjny (* 17 VII 1931, Olszówka, pow. koniński, † 11 XI 2010, Gorzów). Z wykształcenia ślusarz, od ukończenia ZSZ pracował jako narzędziowiec i spawacz w Państwowym Przedsiębiorstwie Traktorów, później ZM „Gorzów”. W 1946 r. wstąpił do ZWM, następnie ZMP, w październiku 1948 r. został członkiem ZP ZMP. Należał do aktywnych członków PZPR, w l. 1957–1963 oraz 1970–1980 był I sekretarzem KZ PZPR w ZM „Gorzów”, w 1971 został delegatem na VI Zjazd PZPR. Jesienią 1980 r. został odwołany ze stanowiska I sekretarza Komitetu Zakładowego PZPR w Zakładach Mechanicznych oraz ze skła-

du egzekutywy KW PZPR. Odznaczony m.in. Krzyżem Kawalerskim OOP (przed 1979). Żona Stanisława z d. Kantorska (1934–2000), z tego związku dwóch synów: Tadeusz (* 1955), obecny prezydent Gorzowa oraz Krzysztof, historyk sztuki, mieszkający we Francji.

Hubert JURCZYSZYN, mgr inż. leśnik, nadleśniczy w Strzelcach, twórca zespołu sygnalistów (* 21 III 1952, † 3 VII 2010, Strzelce Kraj.), syn nauczyciela w Technikum Leśnym. Ukończył Technikum Leśne w Rogozińcu, następnie wydział leśny WSR w Poznaniu. Po studiach pracował m.in. w nadleśnictwach Drawno i Barlinek oraz w Barlineckim Parku Krajobrazowym, a w 1995 r. zorganizował Nadleśnictwo Strzelce Kraj., którym kierował do 28 V 2010, kiedy przeszedł na rentę. W 1971 r. został członkiem Koła Łowieckiego „Szarak” w Barlinku, później zasiadał w Okręgowej Radzie Łowieckiej w Gorzowie, był także członkiem Komisji Promocji Łowiectwa ORŁ, od trzech kadencji zasiadał w Regionalnej Radzie Ochrony Przyrody. Wspierał kulturę i kultywował zwyczaje łowieckie, sam grał na rogu myśliwskim, w l. 90. stworzył Zespół Trębaczy Leśnych „Borus”, w którym grali także m.in. dwaj synowie Hubert i Karol; w 1996 r. został członkiem Klubu Sygnalistów Myśliwskich. Był posiadaczem licznych odznaczeń myśliwskich, jak Brązowy i Srebrny Medal Zasługi Łowieckiej, Medalem Świętego Huberta, w 2010 r. otrzymał Złoty Medal Zasługi Łowieckiej, uhonorowany także odznaczeniem „Zasłużony dla Ziemi Strzelecko-Krajeńskiej”. Pochowany 6 VII na cmentarzu komunalnym w Strzelcach Kraj. obok pomnika malarza Ludwiga Nostera.

Jan KACZOR, nauczyciel i rzemieślnik, b. radny, pionier miasta, ostatni żyjący członek pierwszej grupy wągrowieckiej (* 22 VI 1924, Wągrowiec, † 9 X 2010, Gorzów); więcej informacji w dziale „Biogramy do gorzowskiego słownika biograficznego” w tym numerze „Rocznika”.

Józef KASPRZYK, b. I sekretarz KG PZPR, b. przewodniczący RG w Deszcznie (* 8 III 1940, Wyszmontów, gm. Ożarów, woj. świętokrzyskie, † V 2010); nauczyciel z zawodu, od początku związany z Deszcznem, był nauczycielem, następnie kierownikiem szkoły i zastępcą gminnego dyrektora szkół, w 1977 został sekretarzem UG w Deszcznie; członek PZPR od 1964, w 1983 wybrany I sekretarzem KG PZPR, pełnił też społecznie funkcję komendanta gminnego ORMÓ; w 2002 wybrany radnym z listy SLD-UP pełnił w 2002–2006 funkcję przewodniczącego Rady Gminy.

Helena KŁOCKOWSKA, z domu **Richter**, działaczka podziemnego radia „Solidarność” (* 3 V 1931, Poznań, † 30 V 2010, Gorzów), siostra Stefanii Hejmanowskiej, b. senator i znanej działaczki podziemia. W Gorzowie od 1945 r. Ukończyła studia ekonomiczne w Szczecinie (1975). Pracowała w Wydziale Zdrowia Prezydium MRN w Gorzowie (1950–1954), a następnie w ZWCh Stilon w Gorzowie (1954–1982) – kierownik Wydziału Finansowego, a następnie zastępcą głównego księgowego. Z uwagi na stan zdrowia od roku 1982 na wcześniejszej emeryturze. Aresztowana za udział w podziemnym Radiu Solidarność w grudniu 1983, w areszcie spędziła 2 miesiące i 10 dni – osadzona w Krzywańcu i Zakładzie Karnym w Grudziądzu. Kontrolowana

przez SB w ramach sprawy operacyjnego rozpracowania o kryptonimie „Desperaci”. Sprawę zakończono rozmowami ostrzegawczymi w ramach akcji „Brzoza” (30 IX 1985 – 18 IX 1986). Spoczywa na cmentarzu komunalnym w Gorzowie. (AIPN Sz, sygn. 299/3 t. 1, Dziennik archiwalny akt II b. KWMO/WUSW w Gorzowie Wlkp.; życiorys H. Klockowskiej w posiadaniu autora – opracował Dariusz A. Rymar).

Edward KORALEWICZ, nauczyciel, b. wicedyrektor II LO (* 25 VI 1939, Gdeszyc, † 10 VIII 2010, Gorzów), syn Józefa (1904–1977) ze Stroniewic i Katarzyny z d. Hataś (1912–1978) z Gdeszyc, cała rodzina od 10 II 1940 do 23 VI 1946 przebywała na zesłaniu w Mołotowskiej obłasti (dzisiaj Permskaja obłast), później w Lubnie. W l. 1963–1989 uczył matematyki w II LO, ale dopiero w 1971 ukończył zaoczne studia magisterskie, w l. w 1976–1988 był wicedyrektorem szkoły. Pochowany 14 VIII na cmentarzu komunalnym.

Barbara KOZŁOWICZ, z d. **Hamerling**, pionierka Gorzowa (* 7 V 1924, † 29 XI 2010, Gorzów), wdowa po Włodzimierzu. B. studentka medycyny, następnie żołnierz AK, uczestniczka Powstania Warszawskiego, po kapitulacji więziona w Niemczech, skąd 23 IV 1945 przybyła do Gorzowa. Od 25 IV do 15 VIII 1945 r. pracowała w Zarządzie Miejskim, w l. 1945–1951 – w Dyrekcji Lasów Państwowych, następnie w aptece, także w l. 80. Działała w ZHP, Komitecie rodzicielskim, w historii miasta zapisała się jako odtwórczyni tytułowej roli w pierwszej amatorskiej premierze „Ciotuni” A. Fredry, która 8 IX 1945 r. zainaugurowała działalność polskiego teatru w mieście. Odznaczona Srebrnym Krzyżem Zasługi. Pochowana 3 XIII na cmentarzu komunalnym.

Władysław (Łucjan) KOZŁOWICZ, zegarmistrz, pionier miasta (* 17 II 1922, Gniewkowo, † 14 VI 2010, Gorzów), mąż Barbary. Z zawodu zegarmistrz, jubiler i złotnik, pochodził z Inowrocławia, od 22 VII 1945 r. w Gorzowie, 15 X 1945 otworzył zakład zegarmistrzowsko-jubilerski przy ul. Łokietka 15, który od 1947 występował pod firmą „Władysław Kozłowicz i Ska”, prowadził go co najmniej do 1983, jako zegarmistrz uruchomił zegar katedralny. Współorganizował motoklub „Unia”, założył koło łowieckie „Wilki”, 16 XII 1956 w demokratycznych wyborach wybrany został do sądu cechowego, pod koniec życia był członkiem zarządu Klubu Pioniera.

Róża (Zofia) KROENKE, z d. **Budzyńska**, nauczycielka (* 1921, † 22 I 2010, Warszawa), wdowa po Florianie (1909–2004), pierwszym staroście i wicewojewodzie, honorowym obywatelu Gorzowa. Była nauczycielką tajnych kompletów, za co została odznaczona Krzyżem Oficerskim OOP.

Helena KUŹMICKA, nauczycielka, bibliotekarka i właścicielka księgarni, pionierka miasta (* 30 IX 1908, Grodno, † 16 VIII 2010, Gorzów), najmłodsza córka Wacława († 1918), b. właściciela folwarku Sikorzycy, który handlował amerykańskimi maszynami rolnymi, i Felicji z Jurowskich († w Gorzowie w wieku 109 lat). Naukę rozpoczęła od 4. klasy SP, skończyła Seminarium Nauczycielskie Elizy Orzeszkowej, następnie przez 3 lata pracowała w „Naszym domu” w Warszawie, współpracując z

Januszem Korczakiem, przez rok uczyła w szkole Robotniczego TPD, współpracując ze środowiskiem „Wiadomości Literackich”, w 1930 wróciła do Grodna, krótko pracowała w Seminarium Nauczycielskim, następnie zajmowała się propagowaniem oświaty i higieny na wsi, prowadziła bibliotekę obwoźną i wykłady, współpracowała z organizacją żon oficerskich „Biały Krzyż”. W czasie wojny uniknęła wywózki, uciekając ze zbombardowanego wagonu, okupację spędziła w Grodnie, w Gorzowie od 18 IX 1945, przy ul. Pocztowej/Marchlewskiego 5/Wielniany Rynek 7, gdzie mieszkała do końca życia, otworzyła firmę „Księgarnia – materiały piśmienne – wypożyczalnia książek – bazar przemysłu ludowego” (później mieścił się tam popularny sklep papierniczy „Klejnot”), prowadziła też pierwszą w mieście galerię obrazów. Z Grodna przywiozła ponad 1000 książek, przy pomocy których urządziła pierwszą w mieście wypożyczalnię książek; z powodu licznych kontroli księgozbiór sprzedawała w 1949 r. Oddziałowi Związku Zawodowego Pracowników Leśnych i Przemysłu Drzewnego i zamknęła księgarnię. W 1949 r. została kierownikiem księgarni św. Antoniego; od 1968 na emeryturze, została wówczas katechetką w Janczewie, od 1989 – wizytatorką nauki religii. Odznaczona została m.in. medalem Jana Pawła II oraz odznaką honorową m. Gorzowa. Jej wspomnienia *Wiosna na rumowisku* dały tytuł zbiorowej książce (Gorzów 1987). Pochowana 19 VIII na cmentarzu komunalnym.

Andrzej (Aleksander) LAMPRECHT, działacz gospodarczy i związkowy (* 29 X 1939, Radom, † 17 XI 2010, Gorzów), syn Karola (1911–1984) i Felicji (1911–2003), którzy już w lutym 1945 r. przyjechali do Gorzowa, należąc do najaktywniejszych uczestników życia pionierskiego. Był jednym z pierwszym uczniów SP 1; w 1956 ukończył LO nr 18 (I LO), w 1969 – Wydział Biologii i Nauk o Ziemi UMK w Toruniu, a w 1980 – studia podyplomowe na SGPiS w Warszawie, w 1991 rozpoczął studia doktoranckie w Moskwie. W 1962–1967 był nauczycielem w SP 2 i Technikum Elektromechanicznym, następnie założył pierwszy hufiec pracy przy GPB „Zachód”, którym kierował w 1967–1970, w 1970–1972 był komendantem wojewódzkim OHP w Zielonej Górze, następnie dyrektorem Zasadniczej Szkoły Budowlanej przy ZPB w Zielonej Górze (1972–1974), głównym specjalistą do spraw pracowniczych w GPB „Zachód, sekretarzem WRZZ w Gorzowie (1976–1980), wicedyrektorem ds. ekonomicznych Szpitala Psychiatrycznego (1980–1984), następnie pracował w WDI (1984–1988) i KW PZPR (1988–1990), w l. 1990–1999 działał jako likwidator i syndyk. Wystąpił w filmie dokumentalnym *Opowieści z miasta G.* (2007), opublikował też wspomnienia *Z rodziną do Gorzowa* (NRHA nr 12/2005).

Joanna LEPKA, pionierka miasta (* 1915, † 16 III 2010, Gorzów), wdowa po Łucjanie Lepce (1908–1974), założycielu firmy „Alba”.

Zbigniew ŁACKI, jr, fotograf (* 1945, † 19 II 2010, Gorzów), syn Zbigniewa (1917–1973), po którym przejął zawód i zakład fotograficzny przy Sikorskiego 23.

Ryszard MAJOR, aktor, reżyser, b. dyrektor Teatru Osterwy (* 28 II 1948, Kraków, † 3/4 IX 2010, Gdańsk). W Krakowie ukończył szkołę średnią i polonistykę na UJ (1971), następnie studiował reżyserię na PWST w Warszawie (1975). w 1970 zade-

biutował jako aktor w Nowej Hucie, jako reżyser – w 1973 w Grudziądzu, po studiach reżyserskich pracował jako etatowy reżyser w Teatrze Wybrzeże (1975–1982), następnie przez 8 lat był kierownikiem artystycznym Teatru Współczesnego w Szczecinie, w 1990–1993 kierował Teatrem Bałtyckim w Koszalinie, w 1995–2002 był dyrektorem Teatru Osterwy w Gorzowie, a w 2002–2004 pozostawał etatowym reżyserem tego teatru, od 2009 pracował jako reżyser w Teatrze Polskim w Szczecinie. Z gorzowską sceną miał kontakty od 1983, w roli reżysera zadebiutował dopiero sztuką *Iwona księżniczka Burgunda* (20 IX 1986, także 14 X 2000), następne było *Tango* (2 X 1993), *Ubu Król* (29 X 1994), *Juwenilia* (29 IV 1995); podczas swej pracy w gorzowskim teatrze wyreżyserował sztuki: *Księżniczka Turandot* (30 IX 1995), *Sen nocy letniej* (27 III 1996), *Teatrzyk Zielona Gęś* (15 II 1997), *Uciekła mi przepióreczka* (10 V 1997), *Damy i huzary* (13 IX 1997), *Konrad Wallenrod* (17 V 1998), *Żegnaj, Judaszu* (25 III 2000), *Kolacja dla głupca* (7 X 2000), *Kasia z Heilbronn* (25 III 2001), *Bunia* (13 X 2001), *Odejscie głodomora* (14 X 2001), *Dekameron* (20 X 2002), *Śluby panieńskie* (14 II 2004); na koniec wieku i 25-lecie pracy reżyserskiej wystawił w Gorzowie montaż utworów scenicznych *Taki nam się snuje dramat* (14 XI 1999), W międzyczasie reżyserował wielokrotnie także w Szczecinie, Bydgoszczy, Jeleniej Górze, Elblągu, Koszalinie, ostatni spektakl *Bal manekinów* zrealizował w Teatrze Wybrzeże w Gdańsku (19 II 2010). Był także założycielem słynnego studenckiego teatru „Pleonazmus”, w 1975–1988 przygotował też 5 sztuk dla Teatru TV. W 1998 r. otrzymał nagrodę kulturalną prezydenta, odznaczony był m.in. złotym odznaczeniem im. Janka Krasickiego (1975), odznaką „Zasłużonego działacza kultury” (1985), Brązowym (1979) i Złotym Krzyżem Zasługi (1984).

Fedele (Domenico) MALANDRINO, Padre Fedele, OFM, promotor współpracy Cava de’Tirreni z Gorzowem (* 2 I 1927, Vatolla, † 28 XII 2010, Mercato San Severino, Włochy); pochodził z Vatolli, od 50 lat przebywał w klasztorze franciszkanów mniejszych w Cava de’Tirreni, stając się bardzo popularną postacią tej miejscowości, od 5 I 1990 organizował tam co roku przy współpracy z artystami i wolontariuszami „pociąg solidarności” [*Trenino della solidarietà*], świąteczny korowód połączony ze zbiórką pieniędzy i darów dla ubogich, wznowiony tam w 2011 po rocznej przerwie; był inicjatorem i propagatorem współpracy swego miasta z Gorzowem i wymiany grup młodzieżowych z obu miast, w 15-lecie tej współpracy został odznaczony odznaką honorową m. Gorzowa, którą 17 X 2007 w Cava wręczył mu osobiście prezydent T. Jędrzejczak. Zmarł w szpitalu „Curteri” w Mercato San Severino w 3 dni po tym, jak upadając w klasztorze, doznał złamania szyjki kości udowej, pochowany 29 XII w klasztorze franciszkańskim w Cava de’Tirreni.

Tadeusz MIKULSKI, prof. dr hab. n. med., em. wykładowca PAM (* 11 V 1927, † 3 XII 2010, Gorzów). W 1952 r. ukończył studia filozoficzne na Uniwersytecie Warszawskim, następnie studiował na Pomorskiej Akademii Medycznej, uzyskując specjalizację w zakresie okulistyki (1961) i higieny osobistej (1974), w 1997 uhonorowany tytułem profesora. Był kierownikiem Katedry i Zakładu Fizyki Lekarskiej, Zakładu Higieny Katedry Medycyny Społecznej i Katedry Medycyny Społecznej PAM. Odznaczony m.in. Krzyżem Kawalerskim OOP, Złotym Krzyżem Zasługi i Odznaką

„Gryfa Pomorskiego”. Na emeryturze w Gorzowie, zamieszkał na Wieprzycach, pochowany 7 XII w alei zasłużonych cmentarza komunalnego w Gorzowie.

Leszek (Zbigniew) NARUSIEWICZ, nauczyciel, b. wicedyrektor I LO, b. radny (* 17 III 1947, Gorzów, 11 VI 2010, tamże), syn Władysława (1915–1999) i Walerii, pionierów Gorzowa. W 1965 r. ukończył I LO, po studiach polonistycznych na UAM w Poznaniu wrócił w 1970 r. do miasta i podjął pracę nauczyciela j. polskiego w II LO, od 1975 r. przez ok. 30 lat z przerwami bądź w niepełnym wymiarze godzin uczył w I LO, a w 1975–1981 był wicedyrektorem liceum. Uczył też w kilku innych szkołach, dziennych, wieczorowych i zaocznych. W l. 1981–1984 był sekretarzem KM PZPR, następnie pracował w Kuratorium Oświaty i Wychowania jako kierownik działu kontroli i koordynacji nadzoru, w 1989 urlopowany do pracy w ZW TPPR, w 1991 pozostawał sekretarzem ZW Stowarzyszenia Polska-ZSRR, następnie Polska-Rosja, później wrócił do szkoły, od 2009 r. – na emeryturze. W l. 1994–2002 i 2004–2006 piastował mandat radnego z listy SLD, a przez rok ostatniej kadencji był przewodniczącym Miejskiej Komisji Rewizyjnej. Odznaczony m.in. Krzyżem Kawalerskim OOP, Złotym Krzyżem Zasługi i Medalem KEN. Spoczywa na cmentarzu komunalnym.

Krystyna NIEMCZYK, em. aktorka Teatru Polskiego w Szczecinie, b. aktorka gorzowska, (* 10 V 1928, Bachwa, woj., poleskie, † 16 XII 2010, Szczecin), nazwisko po b. mężu Leonie Niemczyku. Zadebiutowała już 26 XII 1957 choreografią i rolami w sztuce *Pastorałka* na deskach Teatru Lalki i Aktora „Marcinek” w Poznaniu, choć swoje jubileusze zawodowe liczyła od premiery *Pastorałki* w teatrze im. Fredry w Gnieźnie (26 XII 1958), w 1960 przeniosła się do Grudziądza, w 1961 do Poznania, w 1963–1966 pracowała w Gorzowie, następnie w Kaliszu, Zielonej Górze (1967–1968), Wałbrzychu, a w 1970–1974 – ponownie w Gorzowie, a w 1974–1989 – w teatrach szczecińskich. W Gorzowie wystąpiła m.in. w: *Pamiętnik antybohatera* (3 VI 1964), *Dalekie* (6 XI 1964), zagrała tytułową rolę w *Jaś i Małgosia* (7 XI 1964) i Małgorzatę w *Nowym Don Kiszocie* (30 I 1965), będąc jednocześnie asystentką I. Byrskiej. Grała też w sztukach: *Niewidzialna kochanka* (16 I 1971), *Henryk IV* (27 III 1971), *Wiśniowy sad* (11 IX 1971), rolę tytułową w *Kocie w butach* (7 I 1972), Marfę w *Czapajewie* (29 X 1972), Feste w *Wieczorze Trzech Króli* (7 VII 1973). Jako była sybiraczka, zesłana w 1941, opublikowała wspomnienia *Długa droga do Polski* w: „Polacy w Rosji mówią o sobie” (Wyd. KUL, Lublin 1993). Pochowana na cmentarzu centralnym w Szczecinie.

Jan NOWIK, radca prawny, wydawca (* 20 V 1939, † 13 V 2010), brat ks. Henryka Nowika. Pochodził z Dębowej Karczmy, od 1943 r. mieszkał z rodzicami w Łucku. W wykształcenia prawnik, pracował w GPPB; w 1990 r. razem z Januszem Paszkowskim założył spółkę jawną „Baza-Gobex” przy Małorolnych-Cicha 1 (wykreślona z rejestru ok. 2009); w 2005 r. zarejestrował tam firmę „Ornowia”, znaną także jako Zespół Usług Prawnych „Lex-Ornowia” z kancelarią i Ośrodkiem Rekreacji Konnej w Gliniku, gdzie zamieszkał przed 2004 r. Od 1980 r. współpracował z ZR „Solidarność”, współtworzył „Solidarność Wiejską”, publikował na łamach „Solidarności

Gorzowskiej”; w 1990 r. założył Towarzystwo Kultury Narodowo-Religijnej, od 1991 r. wydawał i redagował jego organ – miesięcznik społeczno-kulturalny „Nad Odrą”, redagował też „Poradnik dla poszkodowanych w wypadkach drogowych”. Pochowany na cmentarzu komunalnym w Gorzowie.

Stanisław OWSIAŃK, biznesmen i działacz sportowy (* 1956, † XI 2010). Był właścicielem PW „Tor-Bud” w Baczynie, w 1988 został głównym sponsorem i prezesem miejscowego klubu piłkarskiego. Był członkiem Komisji Rewizyjnej LZPN i członkiem Zarządu OZPN w Gorzowie, odpowiedzialnym za Wydział Dyscypliny, był też członkiem zarządów Lubuskiego Zrzeszenia LZS i ZTKKF „Stilon”.

Kazimierz POLIMIRSKI, lek. wet., pionier Gorzowa, b. powiatowy lekarz weterynarii (* 7 VIII 1914, Lwów, † 29 III 2010, Poznań). We Lwowie ukończył SP, szkołę średnią, a w 1938 r. – studia na Akademii Medycyny Weterynaryjnej. W l. 1938–1941 pracował jako asystent w Zakładzie Farmakologii i Toksykologii, w 1941 r. odbył staż rzeźniani w Rzeźni Miejskiej we Lwowie, w 1941–1944 był rejonowym lekarzem weterynarii w Baligrodzie, 10 VIII 1945 został powiatowym lekarzem weterynarii w Gorzowie, funkcję tę pełnił do 1 IV 1975 r. W październiku 1945 zorganizował też Powiatową Szkołę Kucia Koni, w listopadzie 1945 został wiceprezesem ZZ Pracowników Administracji Państwowej, przez kilka kadencji pełnił funkcję społecznego inspektora pracy w ZZPPiS i skarbnika w oddziale PTNW, przez jedną kadencję był przewodniczącym oddziału. W 1963 r. został nagrodzony przez ministra rolnictwa za aktywną postawę w walce z pryszczycą, odznaczony m.in. Srebrnym Krzyżem Zasługi (1957), odznakami „Za zasługi w rozwoju woj. zielonogórskiego” (1962), „Zasłużony dla TRZZ” (1964), srebrną (1965) i złotą (1978) odznaką Zrzeszenia Lekarzy i Techników Weterynarii, odznaką „Zasłużonego pracownika rad narodowych” (1969). Na emeryturze przeniósł się do córki w Poznaniu, pochowany 7 IV 2010 na cmentarzu junikowskim w Poznaniu.

Zofia RATAJCZYK z d. **Mikulska**, em. nauczycielka, b. inspektor oświaty, radna pow. międzyrzeckiego (* 16 II 1934, Kock, † 22 IX 2010, Międzyrzecz); w l. 60. XX wieku uczyła w Technikum Administracyjno-Handlowym w Międzyrzeczu, od 1968 – w Szkole Rzemiosł Budowlanych i Technikum Budowlanym, na przełomie l. 70/80. – inspektorem oświaty w Międzyrzeczu. W 1997 r. założyła koło „Wspieramy Młode Talenty” (Lubuskie Stowarzyszenie Pomocy Szkole) i była pierwszą przewodniczącą, następnie honorową przewodniczącą. Była też radną Rady Powiatu w Międzyrzeczu I i II kadencji (1998–2006). pochowana 29 IX na cmentarzu komunalnym w Międzyrzeczu.

Ireneusz (Jerzy) RZEŹNIEWSKI, burmistrz Drawna (* 28 X 1962, Gorzów, † 4 IX 2010, tamże). Ukończył w 1981 r. I LO w Gorzowie, studia ekonomiczne na Uniwersytecie Szczecińskim. Przez wiele lat uczył języka angielskiego w SP w Drawnie, od 1998 r. przez trzy kadencje pełnił funkcję burmistrza Drawna. Był inicjatorem i mecenasem „Pikniku nad Drawą”, dorocznego, trzydniowego festiwalu muzycznego. Zmarł na zawał serca w gorzowskim szpitalu, pochowany 9 IX na cmentarzu w Drawnie.

Bogusław SEWERYŃSKI, społecznik, hodowca drzew (* 20 XI 1945, Gorzów, † 13 XII 2010, tamże). Pracował w „Zrembie”, od ok. 1992 na rencie. Zasłynął jako obrońca gorzowskiej przyrody, hodowca drzew, głównie miłorzębu japońskiego, którego okazy odnalazł w 1985 r. w pobliżu swego domu przy ul. Wyszyńskiego, w 1988 zebrał pierwsze nasiona, ale dopiero w 2000 udało mu się wyhodować w swoim ogrodzie pierwsze gorzowskie sadzonki tego gatunku; w 2007 z okazji jubileuszu Gorzowa podarował miasto 7-letnie drzewko, które zostało posadzone w parku Wiosny Ludów, obok stoi duży ozdobny kamień z logo jubileuszu napisem *Mojemu miastu – Bogusław Seweryński*. W sumie rozdał kilkaset sadzonek, które rosną w różnych miejscach w Polsce i Europie: m.in. w Niemczech, we Francji i Wielkiej Brytanii, w swoim ogrodzie uprawiał także inne gatunki drzew, między innymi graby i buki, rozdał także około pięciuset tui. Pochowany 13 XII na cmentarzu komunalnym.

Leonard SKOTARCZAK, nauczyciel (* 1929, † 30 V 2010, Gorzów). W 1955–1999 wykładał towaroznawstwo w Zespole Szkół Ekonomicznych, był też działaczem ZHP. Pochowany 4 VI na cmentarzu komunalnym.

Stefan STOCHMAL, mjr MO, b. komendant MiP MO, b. radny (* 1923, † VI 2010, Gorzów). Jego kariera milicyjna skądinąd nieznana, nie wcześniej niż w 1969 został komendantem miasta i powiatu MO w Gorzowie, na stanowisku tym nie dłużej niż do końca lat. 70., przed 1984 przeszedł na emeryturę. W międzyczasie był też radnym. W 1984 został wpisany do „Księgi ludzi czynu województwa gorzowskiego”.

Jan (Zbigniew) ŚMIELECKI, dr med., okulista († 8 V 2010, Poznań). Przez kilkadziesiąt lat praktykował w Gorzowie jako specjalista chorób oczu, od lat 50. był ordynatorem Oddziału Okulistycznego Szpitala Miejskiego, jednym z twórców gorzowskiej okulistyki; pochowany 17 V na cmentarzu junikowskim w Poznaniu.

Marian ŚMIGŁAK, biznesmen, b. właściciel „Domusa” (* 1954, Gorzów, † 26 XII 2010, tamże), ze znanej w mieście rodziny nauczycielskiej, syn Mieczysława (1922–1979) i Weroniki (1927–2007)¹. W 1973 r. ukończył II LO, zdał na Politechnikę Poznańską, w 1978 ukończył Instytut Maszyn Rolniczych w Rostowie nad Donem. Po studiach pracował w biurze konstrukcyjnym Zakładów Mechanicznych „Gorzów”, później zajął się handlem, w 1990–2004 był właścicielem firmy „Domus”.

Janina TOKARZ, z d. **Głazik**, tłumacz przysięgły j. niemieckiego, pionierka miasta (* 1 VI 1927, Tuchola, † 1 II 2010, Gorzów), bratanica Alfonsa Głazika (1909–1990), piekarza i pioniera miasta, wdowa po Edwardzie (1920–1992), także piekarzu. Mieszkała w Bysławiu, od 2 IV 1945 w Gorzowie, pracowała w piekarni stryja, po ślubie (8 II 1947) – w piekarni męża. Nie później niż w l. 70. zrobiła uprawnienia tłumacza j. niemieckiego. Pochowana 5 II na cmentarzu komunalnym.

Jerzy Zysnarski

¹ Tego samego roku zm. w Gorzowie także stryj Mariana i imiennik (1937–2010), przez całe życie zawodowe związany z ZM „Gorzów”.